

საქმე # 330210013258411

საქართველოს უზენაესი სასამართლო

გადაწყვეტილება საქართველოს სახელით

საქმე №ას-112-105-2017

ას-112-105-2017 ბ-----ა

6 თებერვალი, 2019 წელი,

ქ. თბილისი

სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა:

ეკატერინე გასიტაშვილი (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
მოსამართლეები: ბესარიონ ალავიძე,
პაატა ქათამაძე

საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი განხილვის გარეშე

პირველი კასატორი (მოპასუხე) – ვ----- ბ-----ა

მოწინააღმდეგე მხარე (მოსარჩელე) – შპს „ს----- ტ-----
--ი“

მეორე კასატორი (მოსარჩელე) – შპს „ს----- ტ-----ი“

მოწინააღმდეგე მხარე (მოპასუხე) – ვ----- ბ-----ა

გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს
სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 1 დეკემბრის განჩინება

პირველი კასატორის მოთხოვნა – გასაჩივრებული განჩინების ნაწილობრივ
გაუქმება, საადვოკატო ხარჯების დაკისრების ნაწილში და, ახალი
გადაწყვეტილების მიღებით, საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილება

მეორე კასატორის მოთხოვნა – გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და,
ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილება

დავის საგანი – ზიანის ანაზღაურება, ადვოკატის ხარჯების ანაზღაურება

ა ღ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი :

1. კომპანია „K-----“-სა (შემდეგში: კრედიტორი ან გამსესხებელი) და შპს „ს----- ტ-----ს“ (შემდეგში: მოსარჩელე საწარმო, მსესხებელი, თანადამფინანსებელი, მოვალე, აპელანტი ან პირველი კასატორი) შორის 2006 წლის 15 მარტს „განახლებადი სესხის ხელშეკრულება“ დაიდო (იხ. ტ. 1, ს/ფ 70-73).
- 1.1. ამ ხელშეკრულების პირველი პუნქტის თანახმად კრედიტორის მიერ სესხად გასაცემ თანხად 2 000 000 (ორი მილიონი) აშშ დოლარამდე ოდენობა განისაზღვრა. სესხი გაიცა განახლებადი დაფინანსების ფორმით.
- 1.2. ხელშეკრულების მე-2 პუნქტის თანახმად, ხელშეკრულების მოქმედების ვადის განმავლობაში და მისი მოქმედი დებულებების გათვალისწინებით მსესხებელს უფლება ჰქონდა, მოეთხოვა თანხები, რომელთა ჯამურ ოდენობას პროცენტების ჩაუთვლელად სესხის თანხისათვის არ უნდა გადაეჭარბებინა, ხოლო კრედიტორს უფლება ჰქონდა, თავისი შეხედულებისამებრ მიეცა მსესხებელისათვის მოთხოვნილი თანხები, რომელთა კონკრეტული ოდენობები კრედიტორის შეხედულებისამებრ განისაზღვრებოდა.
- 1.3. ხელშეკრულების მე-3 პუნქტით მხარეები შეთანხმდნენ გასესხებული თანხების დაფარვის (დაბრუნების) თარიღზე - მსესხებელს ყოველი ტრანში, არა უგვიანეს 2008 წლის 15 სექტემბრისა, უნდა დაებრუნებინა.
- 1.4. ხელშეკრულების მე-4 პუნქტის თანახმად, ტრანშის გადაუხდელ ძირითად თანხას ერიცხებოდა პროცენტები დაფარვის თარიღამდე წლიური 25 %-ის განაკვეთით. პროცენტები ექვემდებარებოდა ერთდროულ გადახდას არა უგვიანეს დაფარვის თარიღისა - 2008 წლის 15 სექტემბრისა. პროცენტები იანგარიშებოდა წელიწადში 365 დღეზე გაანგარიშებით და გადახდა ხდებოდა ფულადი სახსრებით სარგებლობის დღეების ფაქტიური რაოდენობით. სესხისათვის ყველა გადასახდელს (სესხზე დარიცხული პროცენტები, საურავები, ჯარიმები) სესხის თანხის წლიური პროცენტებისათვის არ უნდა გადაეჭარბებინა.
- 1.5. ხელშეკრულების მე-5 პუნქტით ხელშეკრულების მხარეები შეთანხმდნენ კრედიტორის განსაკუთრებულ უფლებამოსილებაზე,

რომელიც გულისხმობს კრედიტორის უფლებას, გასცეს ტრანში (მსესხებელის მიერ მოთხოვნილი თანხა) საკუთარი, სრულიად შეუზღუდავი შეხედულებისამებრ.

2. კრედიტორსა და მსესხებელს შორის 2006 წლის 15 მარტს დადებული „განახლებადი სესხის ხელშეკრულების“ ფარგლებში, 2006 წლის 23 მაისიდან 2007 წლის 31 ოქტომბრის ჩათვლით დროის განმავლობაში, ვ----- ბ-----ას (შემდეგში: მოპასუხე, ყოფილი დირექტორი ან მეორე კასატორი) დირექტორად მუშაობის დროს მოსარჩელეს კრედიტორისაგან პერიოდული ჩარიცხვების გზით მიღებული აქვს ჯამში 330 000 (სამას ოცდაათი ათასი) აშშ დოლარი (იხ. ტ. 1, ს/ფ 174-185).
3. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის, კანონიერ ძალაში შესული, 2012 წლის 20 ნოემბრის №2ბ/1086-12 გადაწყვეტილებით განხილული იქნა მსესხებლის სააპელაციო საჩივარი და საბოლოოდ გადაწყდა დავა მოვალის სარჩელის გამო მოპასუხეების - ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობა „ს-----ში“ წევრების, მათ შორის, განსახილველი დავის მოპასუხის (საწარმოს ყოფილი დირექტორის) წინააღმდეგ. ამ გადაწყვეტილებით ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა მსესხებლის სააპელაციო საჩივარი - გაუქმდა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 7 თებერვლის გადაწყვეტილება იმ ნაწილში, რომლითაც არ დაკმაყოფილდა სარჩელი ამხანაგობის 2010 წლის 19 დეკემბრის კრების ოქმის ბათილად ცნობისა და ამხანაგობის კუთვნილი უძრავი ქონების -1697,5 მ²-დან 160 მ²-ის საკუთრებაში გადაცემაზე უარის თქმის ნაწილში. ამ ნაწილში მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება, რომლითაც ბათილად გამოცხადდა ამხანაგობის 2010 წლის 19 დეკემბრის კრების ოქმი და ამხანაგობას დაეკისრა მოსარჩელისათვის 160 მ² ფართის საკუთრებაში გადაცემა. ამასთან, სააპელაციო სასამართლოს ამ გადაწყვეტილებით ყველა სხვა ნაწილში თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2012 წლის 7 თებერვლის გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელი (იხ. ტ. 1, ს.ფ. 212-234).
4. 2006 წლის 6 იანვარს შედგენილი იქნა ერთობლივი საქმიანობის ამხანაგობის შესახებ ხელშეკრულება, რომლის საფუძველზე ჩამოყალიბდა ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „ს-----ში“ (შემდეგში: ამხანაგობა ან იბა). ამხანაგობა დაფუძნდა თამარ აბრალავასა და მოსარჩელე საწარმოს მიერ; ამხანაგობის მიზანს წარმოადგენდა ქ. თბილისში, წ-----ის

გზატკეცილის №24-ში არსებულ მიწის ნაკვეთზე მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლის მშენებლობა (იხ. ტ. 1, ს/ფ 140).

- 4.1. ხელშეკრულების მე-4 მუხლით განისაზღვრა მხარეთა შენატანები ამხანაგობაში. კერძოდ, მესაკუთრე თამარ აბრალავას შენატანს წარმოადგენდა 455 მ2 მიწის ნაკვეთი, ხელშეკრულებით ამხანაგობაში შემდგომ გაერთიანებულ ფიზიკურ პირთა შენატანს - ფულადი სახსრები, ხოლო მოსარჩელე საწარმოს (მოვალის) შენატანს - სამშენებლო დოკუმენტაციის სრული პაკეტის მომზადება და დამტკიცება, მშენებლობის, მისაყვანი კომუნიკაციებისა და ტერიტორიის კეთილმოწყობის დაფინანსება იმ ოდენობით, რა ოდენობითაც საკმარისი იქნებოდა მისი სრულად დასრულებისათვის, საცხოვრებელი სახლის ექსპლუატაციაში გასაშვებად.
- 4.2. ხელშეკრულების მე-9 მუხლით დადგინდა ამხანაგობის დამფუძნებელ წევრთა უფლება-მოვალეობები. მოსარჩელემ, სხვა მოვალეობებთან ერთად, აიღო ვალდებულება, დაეფინანსებინა მშენებლობა იმ ოდენობით, რა ოდენობითაც საკმარისი იქნებოდა შენობის ექსპლუატაციაში გაშვებისათვის, ეწარმოებინა სათანადო ანგარიშსწორება ბიუჯეტთან.
- 4.3. ხელშეკრულების მე-7 მუხლით მხარეები შეთანხმდნენ, რომ ერთობლივი საქმიანობის საქმეების მართვას "მშენებელი" (მოსარჩელე) უნდა გაძღვოდეს, რომელიც მესამე პირებთან ურთიერთობაში წარმომადგენლობას განახორციელებდა. მმართველს (მსესხებელი კომპანიის დირექტორის სახით) ამხანაგობის წევრების მიერ მინიჭებული ჰქონდა უფლებამოსილება, დამოუკიდებლად ეწარმოებინა ყველა სახის საქმიანობა, რომელიც დაკავშირებული იქნებოდა ამხანაგობის შექმნის მთავარი მიზნის განხორციელებასთან და ასაშენებელი სახლის ექსპლუატაციაში გაშვებასთან.
5. 2006 წლის 1 ოქტომბერს ამხანაგობას, მოსარჩელეს და შპს „ს-----ს“ (შემდეგში: შპს, კომპანია ან მშენებელი) შორის დაიდო სამმხრივი ხელშეკრულება, რომლითაც შპს „ს-----მა“ იკისრა ვალდებულება, თბილისში წ-----ის გზატკეცილი №24-ში მდებარე ამხანაგობის კუთვნილ მიწის ნაკვეთზე მრავალბინიანი საცხოვრებელი კომპლექსი აეგო, ხოლო მოსარჩელე საწარმომ მშენებლობის თანადაფინანსება იკისრა (იხ. ტ. 1, ს/ფ 141).
6. იბა-ის 2007 წლის 24 ივლისის №9 კრების ოქმით: ა) შპს (იხ. წინამდებარე გადაწყვეტილების მე-5 პუნქტი) შენატანის საკომპენსაციოდ გაწევრიანდა ამ ამხანაგობაში: ბ) მოპასუხე გათავისუფლდა ამხანაგობის თავმჯდომარეობიდან; გ) კომპანიის დირექტორი ტრისტან სამუშია არჩეული იქნა ამხანაგობის თავმჯდომარედ; დ) დადგინდა, რომ ამხანაგობის

ერთობლივი საქმიანობის შესახებ გენერალურ ხელშეკრულებაში განხორციელდეს ცვლილებები და დამატებები.

7. ამხანაგობაში ცვლილებებისა და დამატებების შესახებ 2007 წლის 25 ივლისის ხელშეკრულებით განისაზღვრა იბა-ის ერთობლივი საქმიანობის სახეობა და მიზანი, მისი ხანგრძლივობა, წევრთა უფლება-მოვალეობები, ამხანაგობიდან გასვლის წესი, თავმჯდომარის უფლებამოსილება, მართვის სტრუქტურა და ფუნქციები, ერთობლივი საქმიანობის შეწყვეტისა და ქონების განაწილების წესი.
- 7.1. ხელშეკრულების მე-3 მუხლით განისაზღვრა დამფუძნებელთა შენატანი ამხანაგობაში. 3.1 მუხლის მე-12 პუნქტის შესაბამისად, შპს-მ ამხანაგობაში განხორციელა შენატანი 320 000 აშშ დოლარი. 3.1 მუხლის მე-13 პუნქტით - მოსარჩელე საწამოს შენატანი 330 800 ლარი იყო.
- 7.2. ხელშეკრულების მე-5 მუხლის შესაბამისად, ამხანაგობის მმართველ ორგანოს ერთპიროვნულად წარმოადგენდა ამხანაგობის თავმჯდომარე. ხელშეკრულების 6.3 მუხლის თანახმად, თავმჯდომარე უფლებამოსილი იყო, ერთპიროვნულად წარმოედგინა ამხანაგობა ნებისმიერ მესამე პირებთან ურთიერთობაში, მათ შორის სახელმწიფო დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებში. ხელშეკრულების 6.4 მუხლით, ამხანაგობის თავმჯდომარე ხელს აწერდა ნებისმიერ გარიგებას ამხანაგობის სახელით, კერძოდ: ამხანაგობის დამფუძნებელთა საერთო საკუთრებაში არსებული უძრავი ქონების გასხვისება და ვალდებულებებით დატვირთვა, სესხებისა და კრედიტების აღება. ეს წესი არ შეეხებოდა უფლებას იმ ბინებზე, რომლებიც ბინების განაწილების შემდეგ იქნებოდა დამფუძნებელთა ინდივიდუალურ საკუთრებაში და რომელიც წინასწარი ჩანაწერით რეგისტრირებული იქნებოდა საჯარო რეესტრში.
- 7.3. ხელშეკრულების 6.7 მუხლით ამხანაგობის თავმჯდომარედ არჩეულ იქნა შპს-ს დირექტორი ტრისტან სამუშია.
- 7.4. ხელშეკრულების მე-7 მუხლით დადგინდა ბინების განაწილების წესი, კერძოდ, ხელშეკრულების 7.2 მუხლის მე-12 პუნქტით დადგინდა, რომ მშენებლის სახელზე აღირიცხებოდა გაუნაწილებელი საცხოვრებელი ფართი 1319.7 კვ.მ, საზაფხულო ფართი (აივანი) 261.5 კვ.მ და 10 ავტოსადგომი ფართით 150 კვ.მ. ამავე მუხლის მე-13 პუნქტით მოსარჩელის (იგივე მსესხებლის სახელზე) აღირიცხებოდა გაუნაწილებელი არასაცხოვრებელი ფართი 931 კვ.მ.
8. 2007 წლის 16 ოქტომბრის ჩასწორების აქტით ამხანაგობაში ცვლილებებისა და დამატებების შესახებ 2007 წლის 25 ივლისის ხელშეკრულებაში განხორციელდა ცვლილებები. კერძოდ, 2007 წლის 25 ივლისის ხელშეკრულების 3.1 მუხლის მე-12 და მე-13 პუნქტები ჩამოყალიბდა

- შემდეგნაირად: ა) მე-12 პუნქტი - კომპანია (იხ. ამ გადაწყვეტილების მე-5 პუნქტი) ამხანაგობაში განახორციელებდა შენატანს 440 000 აშშ დოლარს (შესაბამისი კურსით ეროვნულ ვალუტაში) ეტაპობრივად და საჭიროების შემთხვევაში იზრუნებდა საჭირო თანხების მოზიდვაზე; ბ) მე-13 პუნქტი - თანადამფინანსებელმა ამხანაგობაში განახორციელა შენატანი 32 000 აშშ დოლარი (შესაბამისი კურსით ეროვნულ ვალუტაში).
9. 2007 წლის 25 ივლისის ხელშეკრულების 7.2 მუხლის მე-12 პუნქტი ჩამოყალიბდა შემდეგნაირად: გაუნაწილებელი საცხოვრებელი ფართი 1319.7 კვ.მ, საზაფხულო ფართი (აივანი) 261.5 კვ.მ და 10 ავტოსადგომი, დამხმარე სათავსო 174.5 კვ.მ. და საოფისე ფართი 440 კვ.მ აღირიცხება შპს-ის (რომელიც მშენებელია; იხ. ამ გადაწყვეტილების მე-5 პუნქტი) სახელზე.
 10. 2007 წლის 25 ივლისის ხელშეკრულების 7.2 მუხლის მე-13 პუნქტი ჩამოყალიბდა იმგვარად, რომ დადგინდა გაუნაწილებელი არასაცხოვრებელი ფართის (საზოგადოებრივი დანიშნულების სათავსოს) 160 კვ.მ აღრიცხვა - თანადამფინანსებლის სახელზე.
 11. 2007 წლის 16 ოქტომბრის ჩასწორების აქტის შედგენის მომენტში მშენებელს შენატანი შეტანილი არ ჰქონია, შეთანხმება მიღწეულ იქნა მხოლოდ მის მომავალში შეტანაზე. ამდენად, 2007 წლის 25 ივლისის ხელშეკრულებით და 2007 წლის 16 ოქტომბრის ჩასწორების აქტით ფაქტობრივად გამოხატულ იქნა ნება წინამდებარე გადაწყვეტილების მე-5 პუნქტში დასახელებული კომპანიის ამხანაგობის წევრად მიღებაზე.
 12. თანადამფინანსებელსა (მოსარჩელე საწარმოსა) და მშენებელს შორის, 2008 წლის 24 ივლისს, გაფორმდა მიღება-გადაცემის აქტი, რომლის შესაბამისადაც მსესხებელმა მის ბალანსზე რიცხული აქტივი 481 573 ლარი (287 219 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარი) და პასივი 481 573 ლარი (287 219 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ლარი) გადასცა შპს-ას (მშენებელს) კრედიტორის მიერ გამოგზავნილი წერილის თანახმად. მიღება-გადაცემის აქტის დანართი მოსარჩელისა და შპს-ის (მშენებლის) 2007 წლის 1 ნოემბრის ერთობლივი წერილი იყო კრედიტორის სახელზე, ასევე ამ უკანასკნელის 2007 წლის 5 ნოემბრის საპასუხო წერილი (იხ. ტ. 1, ს. ფ. 18-24).
 13. 2008 წლის 24 ივლისის მიღება-გადაცემის აქტით მოვალემ (ანუ მოსარჩელე საწარმომ) მშენებელს (კომპანიას) დაუთმო ყველა ის აქტივი (მოთხოვნა), რომელიც მას გააჩნდა ამხანაგობაში, გარდა 160 მ² ფართის მოთხოვნის უფლებისა, რის სანაცვლოდაც კომპანიაზე გადაკისრებულ იქნა პასივი (ყველა ვალდებულება), რომელიც 2006 წლის 15 მარტის განახლებადი სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარეობდა. ის ფაქტი, რომ მოთხოვნა შენარჩუნებულ იქნა 160 მ² ფართზე დასტურდება იმითაც, რომ აღნიშნული მიღება-გადაცემის აქტის გაფორმების შემდგომ დოკუმენტებში ასევე ფიქსირდება მოსარჩელე საწარმოს უფლება ამ ფართზე.

14. მოსარჩელე საწარმოს ნება, რომ მისი, როგორც მსესხებლის შენატანი საბოლოოდ მხოლოდ 32 000 აშშ დოლარით განსაზღვრულიყო, მოთხოვნის უფლება კი შენარჩუნებულიყო 160 მ² ფართზე), რომელიც 2007 წლის 16 ოქტომბრის ჩასწორების აქტში წინასწარ იქნა გამოვლენილი, საბოლოოდ რეალიზებულ იქნა 2008 წლის 24 ივლისის მიღება-გადაცემის აქტით, რომელსაც, ისევე როგორც 2007 წლის 16 ოქტომბრის ჩასწორების აქტს, ხელს აწერს თანადადამფინანსებლის უფლებამოსილი დირექტორი.
15. 2007 წლის 16 ოქტომბრის ჩასწორების აქტის შედგენის მომენტში შპს-ს (იგივე მშენებელს) შენატანი შეტანილი არ ჰქონია, შეთანხმება კი მიღწეულ იქნა მხოლოდ მის მომავალში შეტანაზე. მის შენატანს ფაქტობრივად წარმოადგენდა ის მოთხოვნა (აქტივი), რაც 2008 წლის 24 ივლისის მიღება-გადაცემის აქტით მას მოსარჩელე საწარმომ დაუთმო.
16. ამხანაგობის 2009 წლის 16 ნოემბრის კრების ოქმით მოპასუხე (იხ. ამ გადაწყვეტილების მე-2 პუნქტი) გაწევრიანდა ამხანაგობაში და მიენიჭა ფართის ფლობის უფლება (კანონის შესაბამისად და ამხანაგობის საწესდებო დოკუმენტაციის წესით) ქ. თბილისი, წ-----ის გზატკეცილი №24-ში მშენებარე სახლის მანსარადის სართულზე 2 (ორი) ბინა, აქედან, ერთი - 88.48 კვ.მ საცხოვრებელი ფართი (32.2 კვ.მ აივნით) და მეორე - 43.0 კვ.მ საცხოვრებელი ფართი (7.8 კვ.მ აივნით) „თეთრი კარკასის“ მდგომარეობაში. ამხანაგობის თავმჯდომარეს ეთხოვა, ერთი კვირის ვადაში გაეფორმებინა ხელშეკრულება მოპასუხესთან, შეეტანა საჭირო კორექტივები ამხანაგობის საწესდებო დოკუმენტაციაში და საჯარო რეესტრში შესატან საცხოვრებელი სახლის განშლის ოქმში. 2009 წლის 22 ნოემბერს მოპასუხესა და ამხანაგობის წარმომადგენლობაზე უფლებამოსილ პირს - ტრისტან სამუშიას შორის გაფორმდა გენერალური ხელშეკრულება ამხანაგობის შესახებ საცხოვრებელი ფართის აშენებასთან დაკავშირებით ამხანაგობის 2009 წლის ნოემბრის კრების ოქმის თანახმად. ხელშეკრულებით განისაზღვრა, რომ მოპასუხეს არამატერიალური შენატანი განხორციელებული აქვს ამხანაგობის ხელმძღვანელობის პერიოდში (2006 წლის იანვრიდან 2007 წლის ივლისამდე) მის მიერ წარმატებულად განხორციელებული საორგანიზაციო-ტექნიკური საქმიანობით, რომელიც შეფასდა 45 000 ლარით.
17. მსესხებლის საბანკო ანგარიშიდან ნაერთი ამონაწერი ასახავს კომპანიის ფულადი სახსრების ბრუნვას 2005 წლის 1 მაისიდან 2009 წლის 9 სექტემბრამდე პერიოდისათვის. ამ დოკუმენტის თანახმად, აღნიშნული

პერიოდის განმავლობაში კომპანიას მიღებული აქვს ჯამში 613 561,28 (ექვსას ცამეტი ათას ხუთას სამოცდაერთი ლარი და ოცდარვა თეთრი) ლარი და მშენებლობის საწარმოებლად გაღებული აქვს ჯამში 613 558,17 (ექვსას ცამეტი ათას ხუთას ორმოცდათვრამეტი ლარი და ჩვიდმეტი თეთრი) ლარის სხვადასხვა ხარჯი (იხ. ტ. 1, ს.ფ. 47-69). დღევანდელი მდგომარეობით მშენებლობას დასჭირდა 2 000 000 (ორი მილიონი) აშშ დოლარამდე ინვესტიცია და ამასთან ხსენებულ მისამართზე მდებარე კორპუსი საჯარო რეესტრში დღეისათვის ჯერ კიდევ მშენებარე ნაგებობად მოიხსენიება (იხ. ტ. 1, ს.ფ. 258-259).

18. სარჩელის საფუძვლები

18.1. მოსარჩელე საწარმომ 2013 წლის 20 მარტს სარჩელი აღძრა მოპასუხის წინააღმდეგ, დირექტორის მხრიდან საწარმოსთვის მიყენებული ზიანის - 638 157 აშშ დოლარის ანაზღაურებისა და უსაფუძვლო გამდიდრებით მიღებული - 96 000 აშშ დოლარის უკან დაბრუნების მოთხოვნით.

18.2. მოსარჩელის განმარტებით, მოპასუხემ (ყოფილმა დირექტორმა) მსესხებლის (საწარმოს) მთელი არსებული და სამომავლო ქონება საზოგადოების ინტერესების საზიანოდ განკარგა, სანაცვლო უფლებების მიღების გარეშე. მას პარტნიორთა მიერ და არც წესდებით აღნიშნული უფლებამოსილება მინიჭებული არ ჰქონდა. დირექტორი თავის მოვალეობებს არაკეთილსინდისიერად ასრულებდა, რის გამოც მოსარჩელეს ზიანი მიაყენა.

19. მოპასუხის შესაგებელი

19.1. მოპასუხემ წერილობით წარდგენილი შესაგებლით სარჩელი არ ცნო და აღნიშნა, რომ მოსარჩელის მოთხოვნა სამართლებრივ საფუძვლებს არ ემყარებოდა.

20. თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება

20.1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 30 ოქტომბრის გადაწყვეტილებით საწარმოს სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

20.2. საქალაქო სასამართლომ გადაწყვეტილების მიღებისას „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის (შემდგომში: სპეციალური კანონი) მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტით, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის (შემდგომში: სსკ) 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით და 979-ე მუხლის მე-2 ნაწილით იხელმძღვანელა.

21. მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი

21.1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 30 ოქტომბრის გადაწყვეტილება მოსარჩელემ, სააპელაციო წესით, ამ გადაწყვეტილების გაუქმების და, ახალი გადაწყვეტილების მიღების, სარჩელის სრულად დაკმაყოფილების მოთხოვნით გაასაჩივრა.

22. სააპელაციო სასამართლოს განჩინება და დასკვნები

22.1. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 1 დეკემბრის განჩინებით მოსარჩელის სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა: უცვლელი დარჩა თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო კოლეგიის 2015 წლის 30 ოქტომბრის გადაწყვეტილება და მოსარჩელეს მოპასუხის სასარგებლოდ დაეკალა წარმომადგენლის დახმარებისათვის გაწეული ხარჯის, 3 000 ლარის, ანაზღაურება.

22.2. სააპელაციო სასამართლომ საქალაქო სასამართლოს მიერ დადგენილი ფაქტები გაიზიარა და მათზე მიუთითა (საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის, შემდგომში: სსსკ, 390-ე მუხლის მესამე ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტი).

22.3. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ თანადამფინანსებელი (იგივე მოსარჩელე) საწარმოს წესდების თანახმად მისი საწესდებო კაპიტალი 2 000 ლარი იყო (იხ. ტ. 1, ს.ფ. 28), რაც იმაზე მიუთითებდა, რომ ქ. თბილისში, წ---ის გზატკეცილი N24-ში არსებულ მიწის ნაკვეთზე მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლის მშენებლობა მსესხებელმა აწარმოა კრედიტორისაგან (იხ. ამ გადაწყვეტილების პირველი პუნქტი) სესხის სახით მიღებული თანხის საშუალებით, რაც თავად აპელანტის წარმომადგენელმაც დაადასტურა.

22.4. ამასთან, იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ აპელანტს გამსესხებლისაგან (კრედიტორისაგან) სესხის სახით მიღებული აქვს ჯამში 330 000 (სამას ოცდაათი ათასი) აშშ დოლარი და ქ. თბილისში, წ----ის

გზატკეცილი N24-ში არსებულ მიწის ნაკვეთზე მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლის მშენებლობის საწარმოებლად გაღებული აქვს ჯამში 613 558,17 (ექვსას ცამეტი ათას ხუთას ორმოცდათვრამეტი ლარი ჩვიდმეტი თეთრი) ლარი, ხოლო მითითებული მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლის მშენებლობას, დასჭირდა 2 000 000 (ორი მილიონი) აშშ დოლარამდე ინვესტიცია (იხ. ტ. 1, ს.ფ. 47-69) ადასტურებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ დადგენილ ფაქტობრივ გარემოებას, რომ 2008 წლის 24 ივლისისათვის - მოვალესა (მოსარჩელესა) და მშენებელს შორის მიღება-გადაცემის აქტის (ვალის გადაკისრებისა და მოთხოვნის უფლების დათმობის შესახებ ხელშეკრულების) დადების დღისათვის თბილისში, წ-----ის გზატკეცილი N24-ში არსებულ მიწის ნაკვეთზე მრავალსართულიანი საცხოვრებელი სახლის მშენებლობა დასრულებული არ იყო, მეტიც ამ დროისათვის მშენებლობა საწყის ეტაპზე იმყოფებოდა.

22.5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 20 ნოემბრის №2ბ/1086-12 გადაწყვეტილებით დადგენილად იქნა მიჩნეული, რომ 2008 წლის 24 ივლისის მიღება-გადაცემის აქტი შინაარსობრივად მოთხოვნის დათმობისა და ვალის გადაკისრების ხელშეკრულება იყო. ამ ხელშეკრულების (მიღება-გადაცემის აქტის) შინაარსის გონივრული განსჯის ანალიზით მოხდა კრედიტორის თანხმობით მოვალის ვალდებულებების მესამე პირისათვის - მშენებლისათვის გადაკისრება, რის სანაცვლოდაც თავდაპირველმა მოვალემ (მოსარჩელემ) ახალ მოვალეს (მშენებელს) დაუთმო თავისი მოთხოვნა ამხანაგობის მიმართ, ანუ განხორციელდა ვალის გადაკისრება სასყიდლით (ამხანაგობის მიმართ მოთხოვნის დათმობის სანაცვლოდ).

22.6. ამდენად, სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილების მიხედვით 2008 წლის 24 ივლისის ვალის გადაკისრების შესახებ გარიგების სასყიდლიანი ხასიათი ვლინდება იმ გარემოებაში, რომ შპს-ამ თავის თავზე იკისრა არა მხოლოდ გამსესხებლის მიმართ აპელანტის 481 573 ლარის ფულადი ვალდებულების შესრულება, არამედ მოიპოვა აპელანტის ბალანსზე რიცხულ აქტივზე (481 574 ლარი) უფლება. ამასთან, საგულისხმოა, რომ მითითებული აქტივი, თავის ბუნებით, დაკავშირებული იყო იმ ქონებრივ უფლებასთან, რაც აპელანტს უნდა მიეღო, როგორც ერთობლივი საქმიანობის ხელშეკრულების მონაწილეს. შესაბამისად, მისი ამ უფლების რეალიზაცია დამოკიდებული იყო მშენებლობის დასრულებაზე, წინააღმდეგ

შემთხვევაში იგი არ შეიძლებოდა განხილულიყო, როგორც რაიმე სახის მნიშვნელოვანი ღირებულების მქონე.

22.7. სააპელაციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ აპელანტსა და კრედიტორს შორის 2006 წლის 15 მარტს დადებული „განახლებადი სესხის ხელშეკრულების“ საფუძველზე გასაცემი სესხის ოდენობისა და სესხის გაცემის თაობაზე გადაწყვეტილების მიღება მთლიანად დამოკიდებული იყო კრედიტორის ნებაზე.

22.8. თავად აპელანტის განმარტებით დგინდება, რომ 2008 წლის 15 სექტემბრის მდგომარეობით, დიდი ალბათობით, მოსარჩელე საწარმო ვერ შეძლებდა სესხის სახით მიღებული 330 000 (სამას ოცდაათი ათასი) აშშ დოლარის დაბრუნებას, შესაბამისად, მითითებულ თანხას დაემატებოდა 82 500 აშშ დოლარის გადახდის ვალდებულება. გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ დროის მითითებულ მონაკვეთში მშენებლობა არ იყო დასრულებული, შესაბამისად თანადამფინანსებლის მიერ მისი გაგრძელების ერთადერთ წყაროს წარმოადგენდა გამსესხებლისაგან სესხის სახით დამატებითი ფინანსური საშუალების მოძიება. აპელანტის განმარტებით, იგი გამსესხებლისაგან 2006 წლის 15 მარტს დადებული „განახლებადი სესხის ხელშეკრულების“ საფუძველზე მოიპოვებდა დამატებით სახსრებს. თუმცა აღნიშნულის დამადასტურებელი მტკიცებულება მხარეს არ წარუდგენია და მოცემული მსჯელობა წარმოადგენდა მხოლოდ ვარაუდს, რაც სააპელაციო სასამართლომ არასარწმუნოდ შეაფასა, რადგან მსესხებელი არასაიმედო გადამხდელი იყო, ე.ი. მის სასარგებლოდ დამატებითი სესხის გაცემა დაკავშირებული იქნებოდა მაღალ რისკფაქტორთან.

22.9. საჯარო რეესტრის ამონაწერის თანახმად, უძრავი ქონება მდებარე-
ქ. თბილისი, ბაგები, წ-----ის გზატკეცილი, N24, ფართი (მშენებარე), ბინა N25,
ბლოკი ა, მანსარდის სართული, 120.50 კვ.მ., საკადასტრო კოდი 0-----
----- საკუთრების უფლებით რეგისტრირებულია მოპასუხის (საწარმოს
ყოფილი დირექტორის) სახელზე. რეგისტაციის თარიღია 22.01.2010 წ;
ამონაწერის თანახმად, საკუთრების უფლების წარმოშობის საფუძველია იბა-
ის წევრთა საერთო კრების ოქმი N1, რეესტრის ნომერი N100027924,
დამოწმების თარიღი: 14.01.2010წ.

22.10. სააპელაციო სასამართლომ სპეცილური კანონის მე-9 მუხლის პირველ, მეორე, მესამე, მეექვსე პუნქტებზე მითითებით განმარტა, რომ

იურიდიული პირის დირექტორს აკისრია განსაკუთრებული მოვალეობები თავად იურიდიული პირის წინაშე, რომლებსაც ეწოდება ფიდუციური მოვალეობები და რომლებიც, სხვასთან ერთად, მოიცავს დირექტორის მოვალეობას საზოგადოების საქმეებს გაუძღვეს კეთილსინდისიერად, კერძოდ, ზრუნავდეს ისე, როგორც ზრუნავს ანალოგიურ თანამდებობაზე და ანალოგიურ პირობებში მყოფი ჩვეულებრივი, საღად მოაზროვნე პირი და მოქმედებდეს იმ რწმენით, რომ მისი ეს მოქმედება ყველაზე ხელსაყრელია საზოგადოებისათვის („ზრუნვის მოვალეობა“). აღნიშნული მოვალეობა ხშირ შემთხვევაში განმტკიცებულია როგორც კანონით, ისე - კომპანიის წესდებით.

22.11. სააპელაციო სასამართლომ განმარტა, რომ ძირითადი მიზანი, რომლის მისაღწევადაც მიმართულია იურიდიული პირის ხელმძღვანელთა საქმიანობა, არის მოგების მიღება. ეს განპირობებულია იმ გარემოებით, რომ პარტნიორების ძირითადი მიზანი, რის გამოც ისინი ახორციელებენ ინვესტიციებს კომპანიაში, არის საკუთარი ინვესტიციიდან სარგებლის მიღება, რაც გამოიხატება კომპანიის მომგებიანი საქმიანობის შედეგად დივიდენდების განაწილებაში. კომპანიას ეკისრება საგადასახადო ვალდებულებები, რაც ზრუნვის მოვალეობას - ამ ვალდებულებების მინიმიზაციას - კომპანიის დირექტორთა საქმიანობის განუყოფელ ნაწილად აქცევს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, კომპანიის მენეჯმენტის ეფექტურობის შეფასების მნიშვნელოვანი კრიტერიუმი გახდა მათი მხრიდან კომპანიის ოპერაციების ისე დაგეგმვისა და განხორციელების უნარი, რომ მიღწეულ იქნას მაქსიმალური საგადასახადო ოპტიმიზაცია. აღნიშნულიდან კი გამომდინარეობს კითხვა, რა მასშტაბით შეუძლია კომპანიის ხელმძღვანელს დასახოს და განახორციელოს საგადასახადო ოპტიმიზაციის გეგმები და სად გადის ზღვარი, რომლითაც განისაზღვრება ზრუნვის მოვალეობასთან დირექტორის ქცევის შესაბამისობა სამეწარმეო ურთიერთობების კონტექსტში.

22.12. სააპელაციო სასამართლომ მიუთითა, რომ ზრუნვის მოვალეობა მოითხოვს დირექტორისაგან მიიღოს ისეთი გადაწყვეტილებები, რომლებიც გამოიწვევს კომპანიის მოგების გაზრდას. აღნიშნული გადაწყვეტილებები შეიძლება იყოს მაღალი რისკის მატარებელიც და მცდარიც, თუმცა „ბიზნეს გადაწყვეტილების მართებულობის“ პრეზუმფციიდან გამომდინარე, თუ ხელმძღვანელი კეთილგონიერების ფარგლებში მოქმედებს იმ რწმენით, რომ მისი გადაწყვეტილება მიღებულია საზოგადოების საუკეთესო ინტერესების

დაცვის მიზნით და ამ გადაწყვეტილების მიღებისას იგი ინფორმირებული იყო იმ ზომით, რაც მას, მოცემულ ვითარებაში საკმარისად მიაჩნდა, ამ გადაწყვეტილების შედეგებისათვის კომპანიის დირექტორი დაცულია პირადი პასუხისმგებლობისაგან.

22.13. განსახილველ შემთხვევაში, დადგენილია, რომ 2008 წლის 24 ივლისს გარიგების დადების მომენტისათვის აპელანტს გააჩნდა მხოლოდ ვალდებულებები, კერძოდ, გამსესხებლის მიმართ - ფულადი ვალდებულება, ხოლო ერთობლივი საქმიანობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე - მშენებლობის დასრულებისა და დაფინანსების ვალდებულება, რისი შესრულების საშუალება მას არ გააჩნდა. ამასთან, ვინაიდან მის ერთადერთ აქტივს, რომელზეც, როგორც სარჩელში ასევე სააპელაციო საჩივარში უთითებს აპელანტი საწარმო, წარმოადგენდა ის ქონებრივი უფლებები, რომელთა განხორციელება დამოკიდებული იყო მშენებლობის დასრულებაზე, ამ უკანასკნელი გარემოების დადგომის საფრთხის წინაშე არსებობის გამო, დროის მითითებულ მონაკვეთში (2008 წლის 24 ივლისს), არ შეიძლება მინიჭებოდა რაიმე სახის ფასეულობა. შესაბამისად პირველი ინსტანციის სასამართლომ მართებულად განსაზღვრა, რომ ამ ვითარებისა და მშენებლობის გაგრძელების შესაძლებლობისათვის საფრთხის შექმნის თავიდან აცილების მიზნით, ასევე იმის გათვალისწინებით, რომ მოსარჩელემ ამხანაგობაში შეინარჩუნა საკუთარი აქტივი (160 მ² ფართი), ვალის გადაკისრების სანაცვლოდ მოთხოვნის უფლების დათმობა, იმ მოთხოვნისა, რომელიც დამოკიდებული იყო მშენებლობის დასრულებაზე, უნდა შეფასდეს დირექტორის მხრიდან კეთილგონიერების ფარგლებში განხორციელებულ მოქმედებად. ამდენად, მოპასუხის სადავო მოქმედება (2008 წლის 24 ივლისის მიღება-გადაცემის აქტის გაფორმება) დირექტორის "ზრუნვის მოვალეობის" ფარგლებში თავსდება. შესაბამისად, უნდა ითქვას, რომ საწარმოს სარჩელი ზიანის სახით 638 157 აშშ დოლარის ანაზღაურების ნაწილში დაუსაბუთებელია.

22.14. სააპელაციო სასამართლომ სსკ-ის 976-ე მუხლის პირველ ნაწილიდან გამომდინარე განმარტა, რომ ვალდებულების წარმოშობისათვის აუცილებელია, რომ ერთი პირის გამდიდრება მოხდეს მეორის ხარჯზე და ასეთი გამდიდრება მოკლებული უნდა იყოს იურიდიულ საფუძველს, რომელიც ან თავიდანვე არ არსებობს, ან შემდგომში იშლება. ამასთან, არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს იმ გარემოებას, თუ რის შედეგად დადგა

უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტი - თავად დაზარალებულის მოქმედების, გამდიდრებულის მოქმედების, თუ მესამე პირთა მოქმედების შედეგად ან განხორციელდა იგი მათი ნების საწინააღმდეგოდ. სარჩელის დასაკმაყოფილებლად მნიშვნელოვანია მხოლოდ ობიექტური შედეგი - ერთი პირის მიერ მეორე პირის ხარჯზე რაიმე სამართლებრივი სიკეთის შეძენა (დაზოგვა) შესაბამისი სამართლებრივი საფუძვლის არსებობის გარეშე. აუცილებელია, რომ გამდიდრება მოხდეს სხვის ხარჯზე, რის შედეგადაც ერთი პირის ქონების გაზრდა ხდება მეორე პირის ქონების შესაბამისი შემცირების ხარჯზე.

22.15. სააპელაციო სასამართლომ სსკ-ის 976-ე-991-ე მუხლებიდან გამომდინარე აღნიშნა, რომ პირის ქონების გაზრდა ან დაზოგვა სხვა პირის ხარჯზე კანონით ან ხელშეკრულებით გათვალისწინებული საფუძვლის გარეშე, წარმოადგენს უსაფუძვლო გამდიდრებას და წარმოშობს უსაფუძვლოდ შეძენილის ან დაზოგილი ქონების უფლებამოსილი პირისათვის გადაცემის ვალდებულებას. მოცემულ ნორმათა ძირითადი დებულება ისაა, რომ სხვა პირის ხარჯზე მიღებული სარგებლის (რაც შეიძლება გამოიხატოს ქონების დაზოგვაშიც) უკან დაბრუნების ვალდებულება წარმოიშობა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს პირი ამით გამდიდრდა. თუ გამდიდრების ფაქტი სახეზე არ არის, მაშინ მხოლოდ ქონების დაზოგვა არ წარმოშობს კონდიქციურ ვალდებულებას.

22.16. უსაფუძვლო გამდიდრების ფაქტის არსებობის შემთხვევაში იგულისხმება, რომ პირმა ქონება მიიღო (შეიძინა) შესაბამისი იურიდიული საფუძვლის გარეშე, რის გამოც აღნიშნული შენაძენი ექვემდებარება კიდევაც უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნებას, ანუ უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის ნორმები აღჭურვილია დაცვითი ფუნქციით, უზრუნველყოფს რა არაუფლებამოსილი სუბიექტისაგან უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ამოღებას და მისი უფლებამოსილი პირისათვის გადაცემას. შედეგობრივი თვალსაზრისით, სამართლისათვის აბსოლუტურად არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი - მიიღო, თუ დაზოგა ქონება. ფაქტი ერთია - ვითომ კრედიტორის ქონებრივ სფეროში აღმოჩნდა ქონება, რომელსაც იქ არსებობის იურიდიული საფუძველი არ გააჩნია და აქედან გამომდინარე, ექვემდებარება უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნებას.

22.17. განსახილველ შემთხვევაში, უდავოა, რომ ნივთზე, რომელზე დაყრდნობითაც აპელანტი საწარმო ასაბუთებს მოწინააღმდეგე მხარის

მხრიდან უსაფუძვლო გამდიდრებას, უფლება გააჩნდა ამხანაგობას. ამდენად, სსკ-ის 170-ე მუხლის დანაწესიდან გამომდინარე მხოლოდ ამხანაგობის ნებაზე იყო დამოკიდებული მითითებული ნივთის სამართლებრივი ბედი, კერძოდ მას შეეძლო იგი გაეყიდა, გაეჩუქებინა და ა.შ. ისე, რომ არ იყო ანგარიშვალდებული, მესამე პირის მიმართ ემტკიცებინა მიღებული გადაწყვეტილების მოტივაცია. უდავოა, რომ მოპასუხემ (საწარმოს ყოფილმა დირექტორმა) ამ ნივთზე საკუთრების უფლება მოიპოვა ამხანაგობის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველზე. შესაბამისად, გაურკვეველი რჩება, თუ რაში გამოიხატება მოპასუხის უსაფუძვლოდ გამდიდრების ფაქტი აპელანტის (საწარმოს) ხარჯზე, მით უფრო როდესაც აღნიშნული გადაწყვეტილება მითითებული დავის ფარგლებში არ არის სათანადო წესით შეცვლილებული.

22.18. სააპელაციო სასამართლომ სსსკ-ის 53-ე მუხლის პირველ ნაწილზე მითითებით განმარტა, რომ წარმომადგენლის დახმარებისათვის გაწეული ხარჯის ოდენობის განსაზღვრისას მხედველობაშია მისაღები საქმის მოცულობა, მისი ფაქტობრივ-სამართლებრივი სირთულე, აგრეთვე, მხარეთა ქონებრივი მდგომარეობა და სხვა ისეთი გარემოებები, რომლებიც წარმომადგენლის დახმარებისათვის გაწეული ხარჯების ოდენობის გონივრული ფარგლების დადგენას განაპირობებს. განსახილველ შემთხვევაში, მოპასუხემ 2013 წლის 10 ნოემბერს გაფორმებული საადვოკატო მომსახურების ხელშეკრულება და სალაროს შემოსავლის ორდერი წარმოადგინა, რომელთა შესაბამისად მან წარმომადგენელს 26 500 ლარი გადაუხადა. დავის საგნიდან და სირთულიდან გამომდინარე სააპელაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოთხოვნა ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს და მოსარჩელეს მოპასუხის სასარგებლოდ საადვოკატო ხარჯის - 3 000 (სამი ათასი) ლარის გადახდა დაეკისროს.

23. მოსარჩელის საკასაციო საჩივრის საფუძვლები

23.1. აპელანტმა (მოსარჩელემ) საკასაციო წესით გაასაჩივრა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 1 დეკემბრის განჩინება, მისი გაუქმება და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, სარჩელის დაკმაყოფილება მოითხოვა.

23.2. პირველი კასატორი აღნიშნავს, რომ არც პირველი ინსტანციის

სასამართლოში და არც სააპელაციო სასამართლოში მოპასუხეს არ მოუთხოვია წარმომადგენლის ხარჯების დაკისრება მოწინააღმდეგე მხარისათვის, შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ 3 000 ლარის აპელანტზე დაკისრებით მოპასუხეს მიანიჭა ის, რაც მას არ მოუთხოვია.

23.3. პირველი კასატორის განმარტებით სააპელაციო სასამართლომ სააპელაციო სასამართლოს 2012 წლის 20 ნოემბრის კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილება სრულიად საწინააღმდეგო მნიშვნელობით გამოიყენა. უსაფუძვლოა სააპელაციო სასამართლოს მტკიცება იმის თაობაზე, თითქოს მოპასუხის ქმედებით მოსარჩელეს ვალდებულებები ჩამოეწერა, მაშინ როდესაც მოვალის მოთხოვნა სწორედ უსაფუძვლოდ გაცემულ ქონებასთან და მის საფუძველზე მისაღებ (მოსარჩელის ნაცვლად, მშენებლის მიერ მიღებულ) ქონებას მოიცავს, რაც მოპასუხის (საწარმოს ყოფილი დირექტორის) მიერ საწარმოსათვის მიყენებულ ზიანში გამოიხატა. კრედიტორის წინაშე ნაკისრი ვალდებულება დირექტორის ბრალით იქნა დარღვეული.

24. მოპასუხის საკასაციო საჩივრის საფუძვლები

24.1. მოპასუხემ (ყოფილმა დირექტორმა) საკასაციო წესით გაასაჩივრა თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 1 დეკემბრის განჩინება მისი ნაწილობრივ გაუქმებისა და, ახალი გადაწყვეტილების მიღებით, მოსარჩელისათვის დამატებით, წარმომადგენლის დახმარებისათვის გაწეული, 7 000 ლარის დაკისრების მოთხოვნით.

24.2. მეორე კასატორის განმარტებით, სააპელაციო სასამართლოს მიერ მოსარჩელისათვის დაკისრებული საადვოკატო ხარჯი (3 000 ლარი) გაცილებით ნაკლებია სსსკ-ის 53-ე მუხლით დადგენილ 4%-იან ზღვარზე, განსაკუთრებით იმ პირობებში, როცა მოპასუხემ თავის წარმომადგენელს 26 500 ლარი გადაუხადა. ადვოკატი ყოფილ დირექტორს სამივე ინსტანციის სასამართლოში წარმოადგენდა.

25. საკასაციო სამართალწარმოების ეტაპი

25.1. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა

პალატის 2017 წლის 3 თებერვლისა და 2 მარტის განჩინებებით მოსარჩელისა და მოპასუხის საკასაციო საჩივრები წარმოებაში იქნა მიღებული სსსკ-ის 391-ე მუხლის მიხედვით დასაშვებობის წინაპირობების შესამოწმებლად.

- 25.2. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 30 ივნისის განჩინებით საკასაციო საჩივრები ცნობილ იქნა დასაშვებად სსსკ-ის 391-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „ე“ ქვეპუნქტის საფუძველზე და მიღებულ იქნა არსებითად განსახილველად.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი :

საკასაციო სასამართლო საქმის შესწავლის, მტკიცებულებათა გაანალიზებისა და საკასაციო საჩივრების სამართლებრივი დასაბუთებულობის შემოწმების შედეგად, მიიჩნევს, რომ პირველი კასატორის (მოსარჩელე საწარმოს) საკასაციო საჩივარი დაუსაბუთებელია და არ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო მეორე კასატორის (საწარმოს ყოფილი დირექტორის) საკასაციო განაცხადი დასაბუთებულია და უნდა დაკმაყოფილდეს შემდეგი არგუმენტაციით:

26. სსსკ-ის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო გადაწყვეტილებას ამოწმებს საკასაციო საჩივრის ფარგლებში, ამავე კოდექსის 407-ე მუხლის პირველი ნაწილით, საკასაციო სასამართლო იმსჯელებს მხარის მხოლოდ იმ ახსნა-განმარტებაზე, რომელიც ასახულია სასამართლო გადაწყვეტილებებში და სხდომის ოქმებში. გარდა ამისა, შეიძლება მხედველობაში იქნეს მიღებული ამ კოდექსის 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტები; ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება). საკასაციო სასამართლოს შეფასებით, მოპასუხეს დასაბუთებული საკასაციო შედავება აქვს წარმოდგენილი, მოსარჩელეს კი - დაუსაბუთებელი.
27. საკასაციო სასამართლო აღნიშნავს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-6 მუხლის პირველი პარაგრაფი ავალდებულებს სასამართლოს, დაასაბუთოს თავისი გადაწყვეტილება, რაც არ უნდა იქნეს გაგებული თითოეულ არგუმენტზე დეტალური პასუხის გაცემად (იხ. *ჯლარკავა საქართველოს წინააღმდეგ*, # 7932/03; *Van de Hurk v. Netherlands*, par.61, *Garcia Ruiz v. Spain* [GC]

par.26; *Jahnke and Lenoble v France* (dec.); *Perez v France* [GC], par. 81).

28. საკასაციო სასამართლომ არაერთ საქმეში განმარტა: „სასამართლოს უპირველესი ამოცანაა, დაადგინოს, თუ რას ითხოვს მოსარჩელე მოპასუხისაგან და რის საფუძველზე, ანუ რომელ ფაქტობრივ გარემოებებზე ამყარებს თავის მოთხოვნას. სასამართლომ მხარის მიერ მითითებული მოთხოვნის ფარგლებში უნდა მოძებნოს ის სამართლებრივი ნორმა (ნორმები), რომელიც იმ შედეგს ითვალისწინებს, რისი მიღწევაც მხარეს სურს. ამასთან, მოთხოვნის სამართლებრივ საფუძვლად განხილული ნორმა (ან ნორმები) შეიცავს იმ აღწერილობას (ფაქტობრივ შემადგენლობას), რომლის შემოწმებაც სასამართლოს პრეროგატივაა და რომელიც უნდა განხორციელდეს ლოგიკური მეთოდების გამოყენების გზით, ანუ სასამართლომ უნდა დაადგინოს, ნორმაში მოყვანილი აბსტრაქტული აღწერილობა რამდენად შეესაბამება კონკრეტულ ცხოვრებისეულ სიტუაციას და გამოიტანოს შესაბამისი დასკვნები. ის მხარე, რომელსაც აქვს მოთხოვნა მეორე მხარისადმი, სულ მცირე, უნდა უთითებდეს იმ ფაქტობრივ შემადგენლობაზე, რომელსაც სამართლის ნორმა გვთავაზობს. აქედან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის რომელიმე ფაქტობრივი წანამძღვრის (სამართლებრივი წინაპირობის) არარსებობა გამორიცხავს მხარისათვის სასურველი სამართლებრივი შედეგის დადგომას“ (იხ. სუსგ ას-1529-1443-2012, ას-973-1208-04; ას 664-635-2016).
29. იმ სამართლებრივი შედეგის გათვალისწინებით, რისი მიღწევაც მოსარჩელეს სურს, კერძოდ, დირექტორის მიერ კომპანიისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურება **სპეციალური კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტიდან** (ამ მუხლის პირველ პუნქტში მითითებული პირები და სამეთვალყურეო საბჭოს წევრები საზოგადოების საქმეებს უნდა გაუძღვნენ კეთილსინდისიერად; კერძოდ, ზრუნავდნენ ისე, როგორც ზრუნავს ანალოგიურ თანამდებობაზე და ანალოგიურ პირობებში მყოფი ჩვეულებრივი, საღად მოაზროვნე პირი, და მოქმედებდნენ იმ რწმენით, რომ მათი ეს მოქმედება ყველაზე ხელსაყრელია საზოგადოებისათვის. თუ ისინი არ შეასრულებენ ამ მოვალეობას, საზოგადოების წინაშე წარმოშობილი ზიანისთვის პასუხს აგებენ სოლიდარულად, მთელი თავისი ქონებით, პირდაპირ და უშუალოდ..), ასევე, **სსკ-ის 709-ე** (დავალების ხელშეკრულებით რწმუნებული ვალდებულია შეასრულოს მისთვის დავალებული (მინდობილი) ერთი ან რამდენიმე მოქმედება მარწმუნებლის სახელითა და ხარჯზე), **712-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილებიდან** (რწმუნებული მოვალეა შეასრულოს მარწმუნებლის მითითებები. რწმუნებულს შეუძლია გადაუხვიოს მარწმუნებლის მითითებებს, თუ, გარემოებიდან გამომდინარე, მას შეუძლია ივარაუდოს, რომ მარწმუნებელი საქმის ვითარების ცოდნის შემთხვევაში მოიწონებდა ასეთ გადახვევას. რწმუნებული მოვალეა მითითებებისაგან გადახვევამდე შეატყობინოს მარწმუნებელს და დაელოდოს მის გადაწყვეტილებას, თუკი დაყვნებით მარწმუნებელს არ შეექმნება ზიანის მიყენების საფრთხე), **394.1-ე** (მოვალის მიერ ვალდებულების დარღვევისას კრედიტორს შეუძლია მოითხოვოს ამით გამოწვეული ზიანის ანაზღაურება), **408.1-ე** (იმ პირმა, რომელიც ვალდებულია ანაზღაუროს ზიანი, უნდა აღადგინოს ის მდგომარეობა, რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება) მუხლებიდან გამომდინარეობს. მოცემულ შემთხვევაში, სააპელაციო სასამართლომ სწორად დაადგინა სამართლებრივი შედეგის განმაპირობებელი ფაქტობრივი წანამძღვრების არარსებობა და ძირითადად სწორი სამართლებრივი შეფასება მისცა მათ.
30. მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ ყოფილმა დირექტორმა სპეციალური კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტის დანაწესი დაარღვია და საზოგადოების საქმიანობას

კეთილსინდისიერად არ უძღვებოდა.

31. საკასაციო სასამართლო განმარტავს, იმისათვის, რომ მოპასუხეს დავალების ხელშეკრულებიდან (სსკ-ის 709-ე მუხლი) გამომდინარე, მასზე დაკისრებული ვალდებულების (სსკ-ის 712-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილები) დარღვევის გამო (სსკ-ის 394.1-ე მუხლი), ზიანის ანაზღაურება (სსკ-ის 408.1-ე მუხლი) დაეკისროს, მოსარჩელემ უნდა დაამტკიცოს, რომ საწარმოს დირექტორი საწარმოს საქმიანობას სპეციალური კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტით დადგენილი სტანდარტით არ უძღვებოდა. განსახილველ შემთხვევაში მოსარჩელე ვერ ადასტურებს მისი მოთხოვნის საფუძვლიანობას, რადგან მან ვერ წარმოადგინა მტკიცებულებები, რომლებიც დირექტორის ფიდუციური მოვალეობის დარღვევის ფაქტებს შეეხებოდა.
32. „საზოგადოების წინაშე დირექტორების პასუხისმგებლობის საკითხის განხილვისას საზოგადოების მიერ სარჩელის საფუძვლიანობის დასადასტურებლად წარდგენილი მტკიცებულებების გაქარწყლების ვალდებულება ეკისრება დირექტორს, რომელმაც უნდა დაადასტუროს, რომ მას არ მიუძღვის საზოგადოებისათვის მიყენებული ზიანის დადგომაში ბრალი და, რომ ის მოქმედებდა გულმოდგინე ხელმძღვანელის კეთილსინდისიერებით. საკასაციო სასამართლოს მითითების შესაბამისად, მოპასუხემ უნდა გააქარწყლოს დირექტორის მიერ ვალდებულების კანონშესაბამოდ შესრულება, თუმცა ეს არ გამორიცხავს მოსარჩელის ვალდებულებას, ადასტუროს მოთხოვნის მართებულობა. ამდენად, მტკიცების თვალსაზრისით, მსგავსი კატეგორიის საქმეებზე მოსარჩელე საზოგადოების ვალდებულებას წარმოადგენს ზიანის არსებობის ფაქტის დამტკიცება, მან უნდა მიუთითოს და წარადგინოს მტკიცებულებები, რომლებიც ადასტურებს საწარმოს მატერიალური დანაკლისის ფაქტს, რომელიც დირექტორის ბრალეული ქმედების შედეგია, ხოლო საწარმოს ხელმძღვანელობითი/წარმომადგენლობითი უფლებამოსილების მქონე პირი ვალდებულია გააქარწყლოს ეს გარემოება იმგვარად, რომ იგი კანონის მოთხოვნათა შესაბამისად ასრულებდა დაკისრებულ მოვალეობებს და თუნდაც მატერიალური დანაკლისის არსებობის შემთხვევაში, ეს მდგომარეობა არ არის დირექტორის ბრალეული ქმედების შედეგი“ (იხ. სუსგ #ას-245-230-2014, 23.10.2015 წ.).
33. „კეთილსინდისიერი ხელმძღვანელობა გულისხმობს პროცესს, როდესაც ხელმძღვანელი აცნობიერებს, თუ რა ხდება მის გარშემო, შესაბამისად, მოქმედებს ეფექტურად და იღებს სწორ გადაწყვეტილებებს. ხელმძღვანელის კეთილსინდისიერება ვლინდება მის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებსა და შესაბამისად განხორციელებული მოქმედებების ურთიერთდამოკიდებულებიდან, ასევე სხვადასხვა პრობლემების დასაძლევად განხორციელებული ღონისძიებებიდან. ხელმძღვანელი უნდა აცნობიერებდეს მის როლს საწარმოში, იმავდროულად, საწარმოს როლს ბიზნესში და მოქმედებდეს იმ ცნობიერებით, რომ აუცილებელია საწარმოს განვითარება. აღნიშნულის მისაღწევად საჭიროა არა მხოლოდ მაღალი პროფესიონალიზმი, არამედ საზოგადოების წინაშე მდგარი გამოწვევების გაცნობიერება, მისი დაძლევის გზების მოძიება, ასევე საწარმოს პარტნიორობთან და საზოგადოების საქმიანობასთან დაკავშირებულ პირებთან წარმატებული კომუნიკაცია. ეს არის საწარმოს გონივრული მართვის ძლიერი იარაღი, განხორციელებული საქმიანობის სიცხადისა და წარმატებული მართვის საწინდარი“ (იხ. სუსგ #ას-522-496-2013, 25.12.2014 წ.).
34. საკასაციო სასამართლო სრულად იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს, ამ გადაწყვეტილების 22.2-22.13 ქვეპუნქტებში ასახულ, ფაქტობრივ-

სამართლებრივ დასაბუთებას და ზემოთ მოხმობილ სასამართლო პრაქტიკაზე დაყრდნობით განმარტავს, რომ მოსარჩელე (პირველი კასატორი) ვერ ასახელებს და, შესაბამისად, ვერ ადასტურებს მოპასუხის მიერ სპეციალური კანონის მე-9 მუხლის მე-6 პუნქტით გათვალისწინებული პასუხისმგებლობის დაკისრებისათვის აუცილებელი წინაპირობების არსებობის ფაქტს.

35.იმ სამართლებრივი შედეგის გათვალისწინებით, რისი მიღწევაც მოსარჩელეს, მეორე სასარჩელო მოთხოვნის დაკმაყოფილებით, სურს **სსკ-ის 976-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტიდან** (პირს, რომელმაც სხვას ვალდებულების შესასრულებლად რაიმე გადასცა, შეუძლია, მოსთხოვოს ვითომ-კრედიტორს (მიმღებს) მისი უკან დაბრუნება, თუ ვალდებულება გარიგების ბათილობის ან სხვა საფუძვლის გამო არ არსებობს, არ წარმოიშობა ან შეწყდა შემდგომში) **და 979-ე მუხლის პირველი ნაწილიდან** (უკან დაბრუნების მოთხოვნა ვრცელდება შეძენილზე, მიღებულ სარგებელზე, ასევე სხვა ყველაფერზე, რაც მიმღებმა შეიძინა მიღებული საგნის განადგურების, დაზიანების ან ჩამორთმევის სანაცვლო ანაზღაურების სახით) გამომდინარეობს.

36.საკასაციო სასამართლომ არაერთხელ განმარტა, რომ: „უსაფუძვლო გამდიდრების მიზანი არის სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შეძენილი ქონების (რომელშიც უნდა ვიგულისხმოთ უფლების ან გარკვეული შეღავათის, უპირატესობის) ამოღება, რითაც უნდა უზრუნველყოფილ იქნეს სამართლიანობის აღდგენა ანუ იმ მდგომარეობის აღდგენა, რომელიც იარსებებდა არაუფლებამოსილი პირის მიერ დაზარალებულის ხარჯზე გარკვეული შეღავათის, უფლების, უპირატესობის მიღებამდე“... უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის ნორმები აღჭურვილია დაცვითი ფუნქციით, უზრუნველყოფს რა არაუფლებამოსილი სუბიექტისაგან უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ამოღებას და მისი უფლებამოსილი პირისათვის გადაცემას. შედეგობრივი თვალსაზრისით, სამართლისათვის არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი – მიიღო, თუ დაზოგა ქონება. ფაქტი ერთია – ვითომ კრედიტორის ქონებრივ სფეროში აღმოჩნდა ქონება, რომელსაც იქ არსებობის სამართლებრივი საფუძველი არ გააჩნია და, აქედან გამომდინარე, ექვემდებარება უფლებამოსილი პირისათვის დაბრუნებას“ (შდრ. სუსგ-ები *ნას-1193-1122-2015*, 31.05.2016; *ნას-74-71-2016*, 25.05.2016; *225-215-2016*, 25.05.2016, *ნას-184-171-2015*, 20.05.2016; *ნას-390-390-2018*, 15 მაისი, 2018 წელი).

37.საკასაციო სასამართლო სრულად იზიარებს სააპელაციო სასამართლოს, ამ განჩინების 22.14-22.17 ქვეპუნქტებში ასახულ, ფაქტობრივ-სამართლებრივ დასაბუთებას და ზემოთ მოხმობილ სასამართლო პრაქტიკაზე დაყრდნობით განმარტავს, რომ მოსარჩელე საწარმო ვერ ასახელებს და, შესაბამისად, ვერ ადასტურებს მის ხარჯზე მოპასუხის გამდიდრების ფაქტს, რაც უსაფუძვლო გამდიდრების ნორმებიდან გამომდინარე თანხის უკან დაბრუნების საფუძველი გახდებოდა.

38.საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მეორე კასატორის (საწარმოს ყოფილი დირექტორის) მოთხოვნა დასაბუთებულია და უნდა დაკმაყოფილდეს, შემდეგ გარემოებათა გამო:

38.1. სსსკ-ის 53-ე მუხლით დადგენილია, რომ სასამართლო წაგებულ მხარეს საადვოკატო ხარჯებს გონივრულ ფარგლებში, არა უმეტეს დავის საგნის ღირებულის 4 პროცენტს აკისრებს;

- 38.2. მოგებული მხარის მიერ გაწეული საადვოკატო ხარჯის წაგებული მხარისათვის დაკისრებისას სასამართლო ხელმძღვანელობს საქმის სირთულით, სასამართლო სხდომებში მონაწილეობისათვის დახარჯული დროის, წარმოდგენილი მოსაზრებებისა თუ მტკიცებულებების სიმრავლით და სხვა ამგვარი გარემოებებით, რაც მეორე მხარისათვის დასაკისრებელი საადვოკატო ხარჯის გონივრულობას განაპირობებს;
- 38.3. განსახილველ შემთხვევაში დავის საგნის ღირებულება 700 000 აშშ დოლარზე მეტია, მოპასუხე კი ამ თანხის დაახლოებით 1.5 %-ს ითხოვს სამივე ინსტანციის სასამართლოში გაწეული იურიდიული მომსახურებისათვის, რაც სავსებით გონივრული და სამართლიანია;
- 38.4. უსაფუძვლოა პირველი კასატორის პრეტენზია, რომ მოპასუხეს სააპელაციო სასამართლოსათვის საადვოკატო ხარჯის მოწინააღმდეგე მხარისათვის დაკისრების თხოვნით არ მიუმართავს. საქმის მასალებში წარმოდგენილია მოპასუხის წარმომადგენლის 2016 წლის 18 ნოემბრის შუამდგომლობა საადვოკატო ხარჯის მოწინააღმდეგე მხარისათვის დაკისრების თაობაზე, თანდართული ხელშეკრულებითა და სალაროს შემოსავლის ორდერით (იხ. ტ. 2, ს. ფ. 84-89).
39. ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ მეორე კასატორის მოთხოვნა დასაბუთებულია, სააპელაციო სასამართლოს შეფასება და დასკვნა ამ ნაწილში არამართებულია, რაც გასაჩივრებული განჩინების, საადვოკატი ხარჯის დაკისრების ნაწილში, გაუქმებისა და მოპასუხის საკასაციო საჩივრის დაკმაყოფილების საფუძველია. პირველი კასატორის საკასაციო საჩივარი კი უარყოფილია.
40. სსსკ-ის 55.2-ე მუხლის თანახმად მოსარჩელეს (პირველ კასატორს) სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ გადავადებული სახელმწიფო ბაჟის გადახდა უნდა დაეკისროს (იხ. სარეზოლუციო ნაწილის მე-6 პუნქტი).

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი :

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლით და

გ ა დ ა წ ყ ვ ი ტ ა :

1. ვ----- ბ-----ას საკასაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს.
2. გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 1 დეკემბრის განჩინება საადვოკატო ხარჯის დაკისრებაზე უარის თქმის ნაწილში;
3. შპს "ს----- ტ-----ს" ვ----- ბ-----ას სასარგებლოდ

დაეკისროს საადვოკატო მომსახურების ხარჯის - 7000 ლარის ანაზღაურება.

4. შპს "ს----- გ-----ის" საკასაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდეს;
5. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2016 წლის 1 დეკემბრის განჩინება დანარჩენ ნაწილში დარჩეს უცვლელად;
6. შპს "საქართველოს ენერგეტიკულ გ-----ს" (ს/კ 2-----) დაეკისროს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2017 წლის 3 თებერვლის განჩინებით (საქმე № ას-112-105-2017) საქმეზე საბოლოო გადაწყვეტილების მიღებამდე გადავადებული სახელმწიფო ბაჟის - 8000 ლარის გადახდა საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ;
7. გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ საჩივრდება.

თავმჯდომარე

ე. გასიტაშვილი

მოსამართლეები:

ვ. ქათამაძე

ბ. ალავიძე